

מבחן מסכם – רמה גבוהה – מחוון

משך המבחן: 90 דקות • סך הכול 100 נקודות • קראו את הטקסט פעמיים לפני שתענו, ונמקו את תשובותיכם.

טבלת ניקוד		
חלק	ניקוד מרבי	ניקוד שהתקבל
חלק א': הבנת טקסט מידע	40	
חלק ב': ידע ומושגים	35	
חלק ג': חשיבה גאוגרפית והבעה בכתב	25	
סה"כ	100	

חלק א': הבנת טקסט מידע (40 נק')

1 איתור מידע: בחרו את התשובה הנכונה. (6 נק')

- א. היכן נמצאת הערבה?
- בין הכנרת לחיפה
 - **בין ים המלח לאילת**
 - במישור החוף
- ב. מה התפקיד של החממות לפי הטקסט?
- להגדיל את הגשם
 - **להגן מפני רוח, אבק וחום**
 - לחמם את הלילות

2 השלימו את הטבלה לפי הטקסט ולפי מה שלמדתם. (8 נק')

הערבה		עמק יזרעאל
אזור אקלים	מדברי	ים-תיכוני
מקור מים עיקרי לחקלאות	מי תהום מבארות עמוקות	גשם ומי קולחין
צפוף או דליל?	דליל מאוד	דליל יחסית, יישובים כפריים רבים

מבחן מסכם – רמה גבוהה

3 הסקה: מדוע ההשקיה בטפטוף מתאימה במיוחד לערבה? קשרו בין האקלים לבין שיטת ההשקיה.

(8 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: בערבה יורד מעט מאוד גשם והחום גורם לאידוי רב, ולכן המים יקרים (4 נק'); הטפטוף מביא מים ישר לשורשים וכמעט אינו מבזבז מים (4 נק').

4 הבנה: הטקסט אומר שהיתרון הגדול של הערבה הוא החורף החם יחסית. הסבירו מדוע זה יתרון

לחקלאי. (8 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: בחורף בצפון קר מדי לגידול ירקות מסוימים (4 נק'), ואילו בערבה הם גדלים היטב, ולכן החקלאי יכול למכור ירקות בעונה שבה מעט מקומות מגדלים אותם (4 נק').

5 עמדה מנומקת: יואב אומר: «לא כדאי לגור בערבה». הביעו עמדה – מסכימים או לא – ונמקו

בשני נימוקים מן הטקסט. (10 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: עמדה ברורה (2 נק'); שני נימוקים מן הטקסט (4 נק' כל אחד). בעד יואב: מרחק מן הערים, מעט תושבים, חום כבד בקיץ. נגד: חקלאות מצליחה בזכות טפטוף וחממות, חורף נעים, ייצוא לחוץ לארץ.

חלק ב': ידע ומושגים (35 נק')

1 נכון או לא נכון? תקנו את הלא נכון במדויק. (8 נק')

משפט	נכון	לא נכון	תיקון
א. גבול טבעי נקבע תמיד בהסכם בין מדינות.	☐	☒	גבול טבעי עובר לאורך תוואי בנוף, כמו ים או נהר; גבול מדיני נקבע בהסכם
ב. בבקעת הירדן יורד בדרך כלל פחות גשם מאשר בהרים שממערב לה.	☒	☐	
ג. מי קולחין הם מי ים שהוצא מהם המלח.	☐	☒	מי קולחין הם מי ביוב מטוהרים; מי ים מותפלים הם מי התפלה
ד. עמק יזרעאל מפריד בין הרי הגליל להרי שומרון.	☒	☐	

2 מיינו: מה מגדיל את כמות המים שזמינה לישראל ומה מקטין אותה? (7 נק')

מגדיל	מקטין
מתקן התפלה חדש, טיהור מי ביוב להשקיה, חיסכון במים בבית	שנה שחונה, נזילה בצינור, אידוי בקיץ חם

מבחן מסכם – רמה גבוהה

3 התאימו בין התופעה להסבר שלה. (6 נק')

טור א

טור ב

1. אין דגים בים המלח

4. אקלים מדברי ומעט מים

2. נחלי הנגב יבשים רוב השנה

1. המים מלוחים מאוד

3. מפרץ חיפה מתאים לנמל

2. יורד מעט גשם ואין מעיינות

4. הנגב דליל

3. החוף נכנס פנימה ויוצר מפרץ

4 השלימו בלי מחסן. (8 נק')

א. הרצועה שבין מישור החוף לאזור ההר היא השפלה.

ב. במפה, הצד השמאלי הוא בדרך כלל המערב.

ג. העיר הבדואית הגדולה בנגב היא רהט.

ד. המקום הנמוך ביותר על פני היבשה הוא ים המלח.

5 בחרו את התשובה המדויקת ביותר. (6 נק')

א. מה מסביר בצורה הטובה ביותר מדוע נבנה המוביל הארצי?

○ בדרום יש הרבה גשם ומעט אנשים

● רוב הגשם יורד בצפון, ושטחים רבים לחקלאות וליישובים נמצאים במרכז ובדרום

○ הכנרת הייתה מלוחה מדי

ב. איזה מן הצמדים הוא עמק רוחב ורצועת אורך, לפי הסדר?

● בקעת באר שבע – השפלה ○ השפלה – עמק זבולון ○ הכנרת – הרי יהודה

ג. מה מראה שמקום הוא דליל?

● מעט אנשים על שטח גדול ○ הרבה בניינים גבוהים ○ פקקים רבים

חלק ג': חשיבה גאוגרפית והבעה בכתב (25 נק')

1 שרשרת של סיבה ותוצאה: כתבו מה קורה, שלב אחר שלב, מן הרגע שהשלג על החרמון נמס ועד שהמים מגיעים לברז בבית במרכז הארץ. (8 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: השלג נמס והמים מחלחלים לאדמה (2); יוצאים במעיינות ובנחלים אל הירדן (2); מגיעים אל הכנרת (2); המוביל הארצי מעביר אותם אל המרכז ומשם בצינורות לבתים (2).

2 עמדה: עירייה רוצה לבנות שכונה חדשה על שטח פתוח שבו פורחות כלניות. כתבו עמדה מנומקת בשני נימוקים, והציעו פתרון שמתחשב גם בתושבים וגם בטבע. (8 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: עמדה ברורה (2); שני נימוקים נכונים, למשל: הכלנית פרח מוגן ושטחים פתוחים הולכים ומצטמצמים / העיר צריכה דירות לתושבים (2 לכל נימוק); פתרון מאוזן, כמו בנייה בצפיפות בחלק מן השטח והשארת שטח הפריחה כגן ציבורי (2).

3 שרטוט «חתך» של הארץ ממערב למזרח, מן הים התיכון ועד בקעת הירדן. סמנו את ארבע רצועות האורך, וכתבו ליד כל רצועה מקום אחד שנמצא בה. הוסיפו חץ שמראה איפה יורד יותר גשם – בהרים או בבקעה. (9 נק')

תשובה אפשרית: מחוון: הים התיכון משמאל (1); ארבע הרצועות לפי הסדר עם גובה נכון – מישור נמוך, שפלה, הר גבוה, בקעה נמוכה מאוד (4); מקום נכון לכל רצועה (2); סימון שבהרים יורד יותר גשם מאשר בבקעה (2).